

Asia: VN/12977/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain 85 §:n ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry. kiittää mahdollisuudesta lausua valtionvarainministeriön esityksestä koskien luonnosta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain 85 §:n ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b §:n muuttamisesta.

– Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto pitää esitettyä muutosta alennetun arvonlisäverokannan laskemisesta oikeasuuntaisena, mutta riittämättömänä.

–0,5 %-yksikön alennuksella ei ole merkittävää hintavaikutusta.

– Kirjoja koskeva arvonlisäverokanta tulisi vähintään alentaa aikaisemmin sovellettuun verokantaan eli 10 %:iin.

Esityksessä ehdotetaan arvonlisäverotusta kevennettäväksi siten, että 14 prosentin suuruinen alennettu verokanta alennettaisiin 13,5 prosenttiin. Muutos koskisi muun muassa kirjoja, pääsyä kulttuuritapahtumiin ja -tiloihin, esiintyvän taiteilijan tai muun julkisen esiintyjän esityksiä, maahantuotuja taide-esineitä ja tekijänoikeudenhaltijoita edustavan järjestön saamia tekijänoikeuteen liittyviä korvauksia. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2026 alusta.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto kannattaa esitystä arvonlisäverotuksen keventämisestä 14 prosentista 13,5 prosenttiin.

Kirjojen arvonlisäverokanta nostettiin vuoden 2025 alussa 10 prosentista 14 prosenttiin. Tämä on ristiriidassa hallituksen lukutaitopoliittisten tavoitteiden kanssa. Tällä hetkellä Suomi on kirjallisuuden superverottaja. Euroopassa kirjan arvonlisäveroprosentti on keskimäärin 6 prosenttia, ja esimerkiksi Isossa-Britanniassa ja Norjassa kirjoja ei veroteta lainkaan. Kantamme jo ennen kirjojen arvonlisäverokannan korottamista 10 prosentista 14 prosenttiin oli se, että arvonlisäverokantaa ei tulisi korottaa, vaan sitä tulisi laskea. Kantamme on edelleen, että kirjoja ja tekijänoikeuskorvauksia (ml. lainauskorvaukset) koskeva arvonlisäverokanta tulisi seuraavien hallituskausien aikana asteittain laskea vähintään keskiarvotasolle muiden EU-maiden kanssa, tai vähintään laskea entiseen 10 prosentin verokantaan kuin ennenkin. Valtionvarainministeriön esityksessä (4.2 Taloudelliset vaikutukset) todetaan, että hintojen aleneminen voi kasvattaa ostovoimaa, ja tätä tavoitetta arvonlisäveron laskeminen olisi omiaan tukemaan.

EU:ssa on linjattu, että kirja-alan arvonlisäveroa voidaan jäsenvaltioissa kerätä alennetulla verokannalla. Vuonna 2022 hyväksytyn EU:n arvonlisädirektiivin 2006/112/EY (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022L0542>) myötä kirjojen arvonlisävero olisi mahdollista laskea jopa nollaan. EU-kansalaisia tulisi kohdella yhdenvertaisesti, ja direktiivin mukaan EU-jäsenvaltioiden olisi voitava soveltaa alennettua verokantaa (alle 5 %) perustarpeita kattaviin kulttuuriesineisiin (esim. kirjat) liittyen.

Euroopan parlamentissa kirja-alan tulevaisuutta koskevassa kannanotossa kirjoja koskevan arvonlisäveron laskemista on jo vuonna 2023 suositeltu jäsenmaille (linkki tekstiin: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0329_EN.pdf). Samassa kannanotossa muistutetaan tarpeesta tukea eurooppalaisten kirjojen kirjoittamista ja kääntämistä, niiden näkyvyyttä ja käännettyjen kirjojen moninaisuutta.

On hyvä muistaa, että ilman kääntäjiä kotimaisilla kielillä julkaistua kirjallisuutta olisi huomattavan paljon vähemmän, ja ilman kirjallisuuden tekijöitä ei synny kirjallisuutta. Ilman kirjallisuutta puolestaan ei synny alan tuottamaan verotuloon, työllisyyteen, teosten jatkokäyttöön, lukutaitoon ja sivistykseen, terveyteen ja elämänlaatuun liittyviä suotuisia vaikutuksia. Esityksessä nähdään, että arvonlisäveron alentamisella ei olisi merkittäviä vaikutuksia hyvinvointiin tai terveyteen, mutta kuitenkin tieteellisissä tutkimuksissa on todettu, että lukemisella on suotuisa vaikutus ihmisten hyvinvointiin, terveyteen, perhe-elämään ja jopa taloudelliseen hyvinvointiin. Kirjojen ja tekijänoikeuskorvauksiin liittyvän arvonlisäveron laskemisella saattaa hyvinkin olla välillisesti elämänlaatua parantavia vaikutuksia.

Kirjojen kirjastolainaamisesta maksettavan lainauskorvauksen verottamisen perusteita on myös syytä tarkastella ja arvioida, onko kyseessä ylipäätään arvonlisäveron piiriin kuuluva korvaus. Tekijänoikeuskorvausten verotuksen kiristäminen koskettaa entisestään heikossa asemassa olevia kirjallisuuden tekijöitä, joiden tulotasoon tekijänoikeuskorvauksilla on huomattava vaikutus. Aikaisempi veronkorotus heikentää suoraan tekijöiden asemaa lohkaisten osan valtion

tekijänoikeusjärjestöille tilittämistä tekijänoikeuskorvauksista, joiden määrän laskemisella on suora vaikutus tekijöiden tulotasoon ja toimeentuloon.

Kirjallisuuden arvonnäveron laskeminen on selkeä keino tukea lukutaitotyötä ja edistää lukemista sekä kirjallisuuden harrastamista, tukea kotimaisilla kielillä julkaistujen kirjojen saatavuutta ja saavutettavuutta. Tämä on keino lasten ja nuorten lukutaidon ja lukemisen edistämiseksi ja arvovalinta kotimaisen kirjallisuuden ja kielimme säilyttämiseksi. Lukemisen edistämiseksi olisi myös keskeistä, että kirjastojen määrärahat turvataan. Arvonnäverolla on myös vaikutusta kirjastohankintojen määrään.

Arvonnäveron laskemisesta saatava hyöty palvelee laajemminkin suomalaista yhteiskuntaa, kun kirja-alalla kannattaa tehdä työtä, joka tuottaa liikevaihtoa suomalaisille yrityksille, kirjakaupoille, tekijänoikeustuloa itsensäyölistäville kääntäjille sekä vahvistaa koko kirja-alan ekosysteemiä. Lisäksi suunnitellun kulttuuripoliittisen selonteon yhteydessä tehtävän kirja-alan toimenpideohjelman tavoitteita arvonnäveron laskeminen tukisi huomattavasti. Suomi on pieni kielialue ja kotimaisilla kielillä julkaistu kirjallisuus, mukaan lukien laadukkaat käännökset, on merkittävä osa kansallista perintöämme. Käännöksiä laaditaan myös kotimaiselta kieleltä toiselle kotimaiselle kielelle.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto katsoo, että kirjojen arvonnäveron alentaminen 14 prosentista 13,5 prosenttiin tukee kirja-alan kehitystä positiivisesti, mutta riittämättömästi.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry. on aatteellinen yhdistys, joka edustaa noin 1700 ammattikäntäjää ja -tulkkia.

Kavén Jenni
Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry